

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A Senioren Union tagjai és Barátai!

Kedves von Stetten család!

Köszönöm meghívásukat a közös megemlékezésre a 32 évvel ezelőtti határnyitásra, a magyar-német különleges kapcsolatok kiemelkedő eseményére, ami egyszerre jelentette a Sztálin által felhúzott vasfüggöny lebontásának megkezdését, és Ulbricht Berlini Falából az első téglakiütését, a német és az európai egyesítéshez vezető út első lépését. Meghívásuk megtisztelő eleme, hogy ezt a felemelő, bár egyre inkább kiretusálásra kerülő jubileumot fel kívánják használni egy őszinte eszmecsere az „ellentmondásos viták tárgyát képező” Magyarországról. Így a beszédet két részre osztom, a történelmi ívre, ill. arra, hogy másképp mutassam be hazámat ahhoz képest, mint ami a *mainstream* keretein belül történik. Az azt követő beszélgetés kapcsán pedig egyet tudok felajánlani: nincsenek tabuk. Ez így persze kicsit feszegeti a lutheri időkeretet, azt az iránymutatást, miszerint mindenről beszélhetsz (*über alles*), de ezt ne tedd 20 percen túl (*über 20 Minuten*).

A „9/11”, a „*nine/eleven*” misztikus tartalommal bír. November 9., 1938 és 1989, a német, egyben az egyetemes történelem drámai napjaira emlékeztet. Nincs ez másképp a mai nappal sem. 2001. szeptember 11. megváltoztatta a történelem menetét. De ezt elmondhatjuk 1989. szeptember 11-ről is. Az persze elgondolkodtató, hogy utóbbi jubileumról ezúttal miért csak itt, miért csak Önöknek volt fontos a közös megemlékezés. A magyarországi határnyitás kitakarása nem új keletű. Négy hete, a Berlini Fal felhúzásának 60. évfordulóján sok beszéd, kommentár látott napvilágot, de azokból az első téglakiütése kimaradt. Ez nem „magyar specifikus” kiretusálás, hiszen kikaparták a drezdai és lipcsei tüntetőket is, akik a magyar határon ütött részből tág kaput nyitottak a német és az európai egyesítés előtt. No és az is megtörténhetett, hogy a még élő utolsó „*Rosinenbomber*” nem kapott leszállási engedélyt Berlinben, ahogy a Reagan emlékmű sem kerülhetett felavatásra közterületen.

Ebből mindenki levonhatja a saját következtetését. Én most arra szorítok, hogy felvázoljam azt az ívet, ami a határnyitáshoz vezetett, mert meggyőződésem – úgy is, mint szemtanú -, hogy törvényszerű volt a Berlini Fal első téglájának magyarok általi kiütése. De miért is?

Nagymértékben történelmi okokból. Egy ezer éves barátság, különleges kapcsolat okán eleve abból indultunk ki, hogy az NDK menekültek előtti határnyitás, és az azt követő német egyesítés az egyetlen helyes lépés. Nem volt bennünk aggodalom, amit másokról nem mondhattunk el. A magyar döntés nem csupán az egyszeri alkalom miatt vált történelmi jelentőségűvé, hanem azért is, ami utána következett. Ugyanis a német egyesítés támogatottsága Magyarországon volt a legmagasabb, magasabb, mint magában Németországban.

Egy rossz kezdet után, de a lechfeldi vereségből a helyes következtetéseket levonva államalapító királyunk a koronát Rómából, a feleségét Bajorországból hozta hazájába. Évszázadokon át épült fel ez a különleges kapcsolat. Passautól Aachenig, Ulmtól Pirnáig, Wittenbergtől Marburgig, Dessautól Wartburgig találjuk ennek ékes bizonyítékait. Ugyanez a másik oldalon is igaz, ha rátekintünk a magyarországi németek érkezésére, hozzájárulásukra Magyarország kulturális, gazdasági fejlődéséhez, sportteljesítményéhez, de akár arra, ahogy és amilyen ütemben bővül nálunk a német nyelv és identitás erősítésének bázisa.

A II. világháborúban a rossz oldalon álltunk, ezért meg is bűnhődtünk. A történelem fintora, hogy a jó oldalon harcoló lengyelek és csehek azt kapták jutalmul, amit mi büntetésül, és a németek nagyobb része a vasfüggöny túlsó oldalán kapott lehetőséget a súlyos örökség gyors meghaladására. A vasfüggöny a magyar és a német történelem fontos részévé vált. Sztálin már a második világháború

konferenciáin világossá tette, ugyan még nem tudja, mi lesz Németország sorsa, de Magyarország az ő birodalmának része. Churchill egy évvel a fultoni beszéd előtt rámutatott, hogy a szovjet csapatok előre nyomulása nyomán vasfüggöny ereszkedik le, és fogalmuk sincs, mi történik mögötte. Ez a vasfüggöny aztán hermetikusan be is zárult – leszámítva Berlint.

A magyar forradalom és szabadságharc brutális leverésének egyenes következménye volt az a felismerés Moszkvában és Kelet-Berlinben, hogy a Nyugat nem kívánja kétségbe vonni a vasfüggöny realitását. Ahogy nekünk Jalta volt a végzetünk, úgy lett a kelet-berliniek Jaltája az 1961. júniusi bécsi csúcs, amely után a kelet-berlinieket semmibe vevő három előfeltétel („*three essentials*”) teljesítése megnyitotta az utat a Fal felhúzása előtt.

Honecker még 1989 nyarán is azt hirdette, hogy a Fal 100 év múlva is állni fog. Pedig annak sorsa már a felhúzása előtt Magyarországon bizonytalanodott el. Miért is? Azért, mert azt a szovjet vezetés is felismerte, hogy az 56-os forradalmat követő megtorlás után bizonyos és erősen korlátozott szabadságjogokat és némi jólétet biztosítani kell a magyaroknak. Emlékeznek erre Önök is, hiszen Önöktől származnak a legtalálóbb definíciók: a legvidámabb barakk, ill. a gulyás kommunizmus. Ez a vidám barakk és ez a viszonylagos jólét tette aztán a kelet- és nyugatnémetek legnagyobb találkozási pontjává Magyarországot. A vasfüggöny sötét oldalán, de mégis csak kockázatok nélkül százezrek élvezték a magyarok vendégszeretetét, jó ételeiket és boraikat, és a belnémet családi és baráti találkozásokat. A német egység szellemisége magyar földön virágzott a leglátványosabban.

1989 Magyarországa szinte egységesen fordult 1956 öröksége felé. A nagy változást az jelentette, hogy Moszkva nem avatkozott be akkor, amikor a szovjet csapatok kivonásának követelése elhangzott, ahogy akkor sem, amikor a páneurópai piknik során 1961. augusztus 13. óta a legnagyobb kelet-német exodusra került sor Sopron mellett. A szovjet csapatok a kaszárnyákban maradtak. És amikor 1989. augusztus végén Helmut Kohl kancellár azzal hívta fel Gorbacsovot, hogy a magyarok hamarosan megnyitják a határt, és kiengedik a több tízezer náluk tartózkodó, az NDK-ba visszatérni nem kívánó kelet-németeket, akkor a szovjet vezető annyit válaszolt, hogy „*a magyarok jó emberek*”.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Itt akkor el is jutunk a mai meghívó második pontjához. A referátum után most a vita felvezető előadása következik. Hogyan lehetséges, hogy ilyen különleges történelmi előzmények után Magyarország ellentmondásos viták és közbeszéd tárgya Németországban. Hozzáteszem – leginkább és elsősorban Németországban. Egy ezer éves különleges kapcsolat bázisán ma a dialógus, a megértés hiányát, a passzívból aktívba forduló elidegenedés jeleit tapasztalhatjuk. Pedig Helmut Kohl nem csak azt jelentette ki, hogy a Berlini Falból a magyarok ütötték ki az első téglát, hanem – ahogy erre Edmund Stoiber miniszterelnök úr nemrég emlékeztetett – azt is, hogy „*a Brandenburgi Kapu alatt a föld egyben magyar is*”.

Hogyan lehetséges akkor, hogy a német médiában, és a politikai közbeszédben Magyarország kapcsán egy szabály érvényesül: rosszat, vagy semmit? Hogyan lehetséges, hogy a média és néhány radikális véleménycsoport által közzétett vélemény fokozatosan közvéleménnyé válik? Hogyan lehetséges, hogy a Magyarországról alkotott vélemény messze számosabb, mint a Magyarországról felhalmozott tudás? Hogyan lehetséges, hogy Gorbacsov 1989. augusztusi mondásától, miszerint a magyarok jó emberek, oda jutottunk, hogy nem kevesen már a „gonosz birodalmát” látják, vagy láttatják? Hogyan lehetséges, hogy a tények már alig-alig játszanak szerepet, nem jutnak felszínre, sőt azok iránt egyre kevesebben mutatnak érdeklődést? Hogyan lehetséges az, hogy a vélemény- és szólásszabadságra oly büszke Nyugaton egy vélemény létezhet, amit a luxemburgi külügyminiszter és néhány EP-képviselő testesít meg és képvisel lényegében kizárólagosan a német médiában? Hogyan lehetséges az, hogy a

német, majd az európai egyesítéshez vezető utat megnyitó Magyarországot ma egyre többen az EU gyengítésével, bomlasztásával vádolják?

Ahogy a bevezetőmben ígértem, nincsenek tabuk. A legnehezebb, legprovokatívabb kérdés is jobb annál, mint amikor egy tényyszerűtlen, indulatvezérelt, ideológiai és pártpolitikai motivációkkal terhes „bashing” monológ hangzik el – persze ha megadatik a válaszadás lehetősége.

Kapaszkodjunk bele a két fő vádba: Európa gyengítésének és bomlasztásának vádjába.

Nem csupán meggyőződésből, hanem elég stabil tények alapján állítom, hogy Magyarország nem csak hisz Európa, az Európai Unió erősítésében, hanem tesz is érte. Ez elsősorban a két legnagyobb kihívás, a biztonság és a versenyképesség terén van így. Mi másról szólhat az európai szuverenitás?

Az EU részaránya a világgazdaság teljesítményében, kereskedelmében, beruházásaiban drámaian csökken. Mindeközben az EU képtelen reális önkép alkotására, sőt attól elzárkózik, és az intézmények kritikáját a béke elleni akcióként értelmezi. Hányszor vitattuk meg, milyen hibákat követett el az Egyesült Királyság a Brexithöz vezető úton, de egy szót sem ejtettünk arról, hol hibázott az EU-27.

A gyengülés közepette Magyarország és Közép-Európa gazdasági teljesítménye dinamikusan növekszik. Lengyelország már megelőzte az USA-t, Magyarország pedig Oroszországot az Önök partnerei sorában. A V4-német forgalom 50 %-kal haladja meg a német-kínai, és 70 %-kal a német-francia forgalmat. Ebben a telephely, a gazdaság- és adópolitika, a biztonság épp úgy szerepet játszik, mint a munkához, a teljesítményhez való hozzáállás, ami kulturális kérdés is. Itt, Künzelsauban helyén való megerősíteni, hogy a sváb háziasszony tanítványának tekintjük magunkat. Előbb meg akarjuk termelni azt, amit elosztunk, és jövőnket nem tervezzük sem más tagállam adófizetői, sem saját gyermekeink költségére. Nem támogatjuk a felelősséget elporlasztó közösségiesítést. Bár Magyarország 2008-ban elsőként kényszerült az IMF és az Európai Bizottság pénzügyi védőernyője alá, a program utolsó centjét 2013-ban visszafizettük. A kétségtelenül unortodox gazdaság- pénzügy- és adópolitika tartós és fenntartható növekedést, szinte teljes foglalkoztatást, csökkenő hiányt és államadóssági szintet eredményezett, európai, amerikai és ázsiai befektetések százaihoz biztosított vonzó környezetet, és elvezetett oda, hogy a meghosszabbított munkapad közös szellemi, kutatási és innovációs bázissá vált, ahol már nem a „*Made in Hungary*”, hanem az „*Invented in Hungary*” az ország emblémája és hívó szava.

Az Európai Unión belül mi a fogyatkozó számú szabálykövetők köréhez tartozunk. Hittük, majd bizonyítottuk, hogy lehetséges a költségvetési fegyelem és a strukturális reformok párhuzamos megvalósítása. Mi nem a közös eladósodottságban, hanem a sokszínűségben látjuk az európai egység értelmét.

A szabálykövetésben az EU biztonságának szavatolása során is élen jártunk. Éveken át mi voltunk a schengeni és a dublini előírások egyetlen következetes betartói. Bizonyítottuk, hogy a külső határok (amelyek az Önök külső határai is) megvédhetők. 2015 fájdalmas vitái, vagdalkozásai után hat évvel azt látjuk, hogy a racionális magyar migrációs politika fokozatosan *mainstream*-mé válik. Mivel „A KERÍTÉS” oly jelentős szimbólum a magyar-német kapcsolatokban és vitákban, szánjunk időt ennek a politikának a strukturált bemutatására. Mindennek az alapja az a felismerés, hogy a világban milliárdnyi, sőt milliárdnyi ember van vagy veszélyben, vagy súlyos bajban. Ez a kihívás egyedül Európa által nem oldható meg, és főleg nem az EU területén. Nem az EU területén megoldhatatlan problémákat kell importálni, hanem a segítségünket kell exportálni. Ha pedig ide eljutottunk, akkor egy négypilléres stratégia végrehajtásában látjuk a megoldást:

*Minden centiméterén meg kell tudni védeni a külső határt, mert amíg erre nem vagyunk képesek, mindig lesznek csempészek, vagy politikusok, akik megszarolják, megtámadják az EU-t.

*Szomszédjainkat és szomszédjaink szomszédjait nem hagyhatjuk magukra, a „ring of friends” koncentrikus kiterjesztése a megoldás része, feltételezve, hogy ennek szellemében alakítjuk az EU bővítési és szomszédspolitikáját, ami egyelőre csak mozaikszerűen valósul meg.

*A háború, az éhínség, az aszály százmilliók életét nehezíti, veszélyezteti. Nem lehet jobb és hatékonyabb megoldás annál, mint ezeknek az embereknek otthonukhoz lehető legközelebb, „vor Ort” biztosítani a túléléshez, és a mielőbbi hazatéréshez szükséges feltételeket. Erről szól a „Hungary Helps” program. Mert ahogy Gorbacsov joggal mondta Kohl kancellárnak, a magyarok jó emberek.

*Az elmúlt hetek drámai fejleményei mutatták, miért lenne utolsó elemként elengedhetetlen, hogy akár a humanitárius segítségre szorulóknak védelme, akár a segítség eljuttatása érdekében rendelkezünk megfelelő európai katonai képességekkel. Amikor most hirtelen annyian kezdtek el hangzatosan nyilatkozni egy európai hadseregről, akkor arra hadd emlékeztessenek, hogy 2016 júliusában a magyar miniszterelnök vetette fel az európai hadsereg gondolatát. No nem az 5. cikk kiváltása céljából. Hanem attól a felismeréstől vezérelve, hogy a Brexit nyomán a kontinentális Európa marginális képességekkel fog rendelkezni, holott valószínűsíthető, hogy lesznek olyan helyzetek, régiók, ahol az angolszász szövetségeseink nem kívánnak nagyobb szerepet játszani. Ez történik a Balkánon, Észak-Afrikában, a Közel-Keleten, és ennek láttuk keserű igazságát a kabuli reptéren. Az európai képesség fejlesztése nem volt üres retorikai fogás. Az elmúlt három évben, a magyar-német kapcsolatok minőségi megújítását eredményező „pozitív agenda” keretében a Bundeswehrrel és a német hadiiparral olyan dinamikus együttműködés alakult ki, amely az EU-n belül nyugodtan nevezhető egyedülállónak. Mi nem abból indulunk ki, hogy a versengések és konfliktusok felerősödésének idején a magasra emelt morális mutatóújj a hatékony eszköz érdekeink védelmére és képviselésére. Ahogy azt sem tartjuk helyesnek, hogy annyi külső kihívás idején az ellenséget egyesek az EU-n belül keresik.

Ha tehát valaki felismerte, hogy az EU még gazdag, de gyenge, az Magyarország. És aki a maga helyzeténél, méreténél, lakosságszámánál, gazdasági teljesítőképességénél jóval nagyobb arányban tesz is azért, hogy a gyengülés folyamata megtorpanjon, az Magyarország.

A másik vád az EU, „A NYUGAT” belülről történő bomlasztására vonatkozik. Ennek idősíkja két szakaszra bontható. Az első fázis alapvetően a jogállamisági viták időszaka volt. Bár ezeket a Szerződésben rögzített szabályok és elvek mentén rendeztük, a vádak újra és újra életre kelnek, különösen azóta, hogy az Európai Bizottság saját DNS-ét és Szerződésben rögzített alapküldetését feladva a Szerződések őre helyett politikai funkcióba helyezte magát. Az igazságszolgáltatás függetlenségéhez kapcsolódó jogsértési eljárások 2013-ban megoldódtak. A sajtószabadság sérülésének vádja szembe megy a tényekkel, amelyek ismeretéhez persze a magyar nyelv ismerete elengedhetetlen. De aki nem tudja olvasni a magyar újságokat és honlapokat, aki nem tudja hallgatni a rádiócsatornákat, aki nem váltogat a magyar TV-csatornák között, az egyáltalán honnan veszi ezt a vádat?

A nyelvi sokszínűség igencsak lényeges elméleti-politikai viták kihordásának akadályát is jelenti. A „Begrifflichkeit” nehézségei miatt egyesek és egyre gyakrabban saját téziseik megerősítését szolgáló zsákmányként tekintenek olyan közösen át nem beszélt fogalmakra, mint a nacionalizmus, a populizmus, vagy éppenséggel a liberális-illiberális demokrácia.

Miközben Magyarország a jogállamisági vitákban is tartotta magát a Szerződésekhez, valami 2014-ben megbicsaklott, és 2015-ben új dimenzióba került. 2014-re már utaltam, nevezetesen arra, hogy az objektivitás és jogszerűség emblematikus intézménye, az Európai Bizottság politikai testületté

nyilvánította saját magát. Ami pedig az új dimenziót illeti, ott 2015, a migrációs válság jelentette a minőségi fordulatot.

Azt már bemutattam, mi hogyan éltük meg a krízist, hogyan értelmeztük a problémát, és miként léptünk fel annak kezelése érdekében. Mert mi voltunk az elsők, akik az EU lényegét, az európai integráció legnagyobb vívmányát, a Schengennel védett belső piacot súlyos reputációs és materiális áldozatok árán is megvédtük. A Magyarországot, annak miniszterelnökét bíráló elit néhány képviselője néhány évvel később maga ismertte fel, hogy itt nem kvóta-konfliktusról van szó, hanem egy alapvető kulturális problémáról. „*Es geht um das Kulturelle*” – írták, és milyen igazuk volt.

Amikor 2004-ben az EU teljes jogú tagjaivá váltunk, majd amikor 2009. december 1-én hatályba lépett a ma is alkotmányos alapdokumentumunknak számító Lisszaboni Szerződés, szó nem volt arról, hogy egy tagállamnak saját akaratán kívül bevándorló társasalommá kell válni. Pedig 2015-ben és azóta is igen sokan ezt közös európai értéknek és kötelezettségként állítják be. Ez aztán egyre több kulturális természetű konfliktust nyitott meg, és ez immár nem egy esetben kultúrharc jellegét ölti. A múltat felszámolni igyekvő progresszív erők igyekeznek az európai integrációs kereteket, az intézményeket és az európai szerződéseket saját szolgálatukba állítani, amikor a nemzet, a vallás, az identitás, a nyelv, a kulturális gyökerek, vagy akár a család, a házasság, a születéskori nem meghaladásáról, felszámolásáról értekeznek. El sem tudják képzelni, és el sem tudják fogadni, hogy a progresszív nem automatikusan jó, és a régi nem törvényszerűen rossz. Nem állnak meg itt, a régi világ felszámolása más dimenziókban is gyorsuló tempót mutat, legyen szó az autóról, vagy akár a *currywurstról*. Néhányan ennél is tovább lépnek, amikor megkérdőjelezzik a születés lényegét, vagy a születendő gyermeket klíma károsítóként prezentálják. Egyre többször az élethez való alapvető viszonyunkról folyik a vita.

Az EU közös szabályaihoz tartani kell magunkat. Ez az egyetlen közös alap és keret. De ami ezen túl van, ott el kell tudni viselni, hogy nem vagyunk uniformizáltak. A „sokszínűség az egységben” nem üres lózung, hanem az EU összetartásának és így túlélésének egyetlen lehetséges módja. Az EU a mienk is, ahogy Európa mi is vagyunk. Azért vagyunk európaiak, mert magyarnak születünk. Számunkra az EU egy közös kulturális-történelmi talapzatra épített jogközösség. A tagállamok, és nem az intézmények Uniója. És főleg nem egy javító-nevelő intézet.

Egyre gyakrabban tapasztalom, hogy a toleránsok intoleranciája erősödik. Miután a fentebb említett kulturális alapú kérdésekben mi, magyarok jó és megbízható európaiként kétségtelenül a másként gondolkodók táborába tartozunk, az alábbi tolerancia ajánlatra hívom fel figyelmüket. A migrációs válság volt az első nagy kulturális természetű konfliktus. Magyarország miniszterelnöke a bevándorló és a nem bevándorló országok EU-n belüli békés egymás mellett élését, a *co-habitation* modelljét ajánlotta mindenki figyelmébe, hiszen ettől a képességtől függ az EU jövője. A magyar gyermekvédelmi törvény, és a gyermekek nevelésének felelőssége kérdésében kitört újabb kulturális konfliktus kapcsán, az Allianz Arénában és a magyar-német mérkőzés kapcsán történtek nyomán egy második tolerancia ajánlatot tett, leszögezve, biztos abban, hogy a német gyermekek neveléséről a németeknek kell döntenie. De abban is biztos, hogy a magyar gyerekek neveléséről a magyaroknak kell döntenie. Ahogy nincs migrációs föderalizmus, úgy nincs családpolitikai föderalizmus sem.

Ha már az 1989-es magyar határnyitásról emlékezünk meg, és Önöktől ajándékba egy kelet-német autó rendszámát kaptam („DDR”), akkor ne feledjük azt sem, hogy a gyermekek nevelése terén – nem véletlenül – az NDK, mint állam, azaz igazából az NSZEP, mint párt követelte saját hatáskörének folyamatos bővítését a szülői jogosítványok kárára.

Összegezve, az intoleránsoknak azt üzenhetjük Tucholskyval, hogy „*a tolerancia annak gyanúja, hogy a másiknak igaza van*”. A korona krízis radikálisan lecsökkentette a közvetlen kapcsolattartás lehetőségét. Leállt a turizmus, a testvérvárosi és oktatási csereprogramok rendszere. Kérem Önöket,

segítsék ennek a finomszövetnek az újra élesztését. A magyar-német együttműködés számos pilléren nyugszik, de a legnagyobb értéke az emberek közötti kapcsolat. 1989-ben a magyarok és németek bontották le az Európát, Németországot kettészelő Falat. Nekünk, magyaroknak különleges küldetésünk, hogy az ennek eredményeként megvalósult európai egységet megvédjük, megerősítsük, a kulturális, politikai, ideológiai természetű falképződményeket lebontsuk. Mert az emelkedő láthatatlan falak könnyen láthatóvá válhatnak.

Magyarország, a magyarok különleges kapcsolatként tekintenek a magyar-német viszonyra, sőt barátságra. Mi megértettük, hogy akkor nyerhetjük vissza függetlenségünket, amikor a németek az egységüket. Miután azonban Magyarország nem volt sem a *Germanica Romana*, sem a *Germanica Slavica* része, azt is megengedheti magának, hogy olyan dolgokat is kimondjon, amit mások nem tesznek meg. Igen, azt is kimondjuk, ha nem értünk egyet Berlinnel, vagy Brüsszellel. Az ellenmodell, az antitézis felvállalása – szigorúan a Szerződések által nem érintett, így a tagországok hatáskörébe tartozó területeken – nem öncél, hanem éppen a sokszínű Európa megőrzésére irányuló szándék, a szerintünk egyre több tekintetben nem megfelelő irányba mutató tendenciákkal szembe helyezkedő korrektíva.

Köszönöm, hogy meghívtak, hogy meghallgattak, hogy nem feledték sem 1989 történéseit, sem 1989 üzenetét! Örömmel várom kérdéseiket.

Künzelsau, 2021. szeptember 11.

Dr. Györkös Péter

Magyarország berlini nagykövete